

KVALITATIVNÍ VÝZKUM ZAMĚŘENÝ NA VÝUKU ODBORNÉHO ANGLICKÉHO JAZYKA NA VYSOKÉ ŠKOLE

Stanislava Pavlíková

Technická univerzita v Liberci, Ekonomická fakulta, Katedra cizích jazyků,
Studentská 2, 461 17 Liberec 1, Česká Republika
e-mail: stanislava.pavlikova@tul.cz

Abstrakt

V článku je popsán kvalitativní výzkum zaměřený na využití informačních a komunikačních technologií (Information and Communication Technologies, ICT) ve výuce odborného anglického jazyka na vysokých školách. Byl vytvořen praktický návrh implementace technologií do výuky podporující aktivní roli studentů cizích jazyků se záměrem posílení jejich motivace k učení kooperativní formou práce. Vlastní praktický výzkum byl proveden formou případové studie, jež ověřuje navrhované učební aktivity s podporou webových služeb ve výuce a přináší informace vedoucí k pochopení dějů, ke kterým při této specifické formě učení dochází. Cílem předkládané práce je obohatit e-learning cizích jazyků o využívání současně dostupných nástrojů webu v úlohách simulujících úkoly probíhající v budoucí praxi vysokoškoláků a přispět k rozvoji teoretického poznání v oblasti metodologie a ICT ve výuce.

Úvod

ICT ve výuce v terciálním vzdělávání umožňují přiblížit školní výuku praktickému životu například využíváním autentických zdrojů informací, ale jeden z hlavních přínosů spatřujeme v dosud málo teoreticky i prakticky prozkoumané možnosti řešit úlohy, jež simulují úkoly probíhající v praxi. Hlavním cílem provedeného výzkumu je přispět k rozvoji metodologie využívání webových služeb ve výuce cizího odborného jazyka na vysokých školách.

Na základě analýzy teoretických východisek týkajících se edukace v kontextu e-learningu a aktuálních požadavků na vysokoškolskou výuku byl vytvořen návrh skupinové výuky odborné obchodní angličtiny s využitím služeb webu. Při těchto učebních činnostech si studenti nejen osvojují a upevňují jazykové znalosti a dovednosti, ale současně se stávají tvůrci webového obsahu a získávají dovednosti potřebné pro práci v týmu. Navrhovaný způsob práce by měl dle teoretických předpokladů posilovat vnitřní motivaci studentů a rozvíjet dovednosti v oblasti informační gramotnosti.

Vzhledem k tomu, že využití webových služeb pro účely edukace je oblastí nedostatečně prozkoumanou [1] a chybí informace o tom, zda vysokoškoláci disponují dostatečnými informačními dovednostmi potřebnými k aktivní tvorbě webového obsahu, byla navržena případová studie jako empirická cesta ověření vytvořeného návrhu práce.

1 Technologie a odborný cizí jazyk

Na základě osobních zkušeností, konferenčních setkání a informací z literatury lze uvést, že v současnosti probíhá na vysokých školách výuka s podporou elektronických materiálů. Poskytovaná forma opor bývá různá, ale Zlámalová [2] tvrdí, že prakticky na každé české veřejné či soukromé škole jsou využívány systémy pro řízení výuky (Learning Management Systems, LMS). Obsah jednotlivých kurzů není veřejně přístupný, proto jej nelze blíže specifikovat. Je však zřejmé, že se situace ve využívání ICT zlepšuje, protože si akademičtí pracovníci postupně uvědomují výhody e-learningu.

Pokud se zaměříme na výuku cizích jazyků, musíme konstatovat, že efektivní využívání e-learningu nemá dostatečnou oporu ve výzkumu. Na základě rešerší českých pedagogických recenzovaných časopisů e-Pedagogium, Studia Paedagogika, Pedagogika, Pedagogická orientace a Orbis scholae vydaných v letech 2005 až 2014 bylo sice nalezeno 28 studií týkajících se ICT ve vzdělávání, ale ani jedna z nich se nezabývala výzkumem týkajícím se e-learningu ve vztahu k výuce cizího odborného jazyka na vysokých školách.

1.1 Terminologie

1.1.1 Blended learning a Web 2.0

Zkoumaný návrh výuky odborného cizího jazyka je kombinací prezenční výuky a výuky prostřednictvím informačních technologií, tedy blended learningem. Blended learning je definován (například [3]) jako kombinace kontaktní výuky ve třídě s vhodným použitím technologií. Pojem technologie zahrnuje internet, CD-ROM, interaktivní tabuli, počítačovou komunikaci prostřednictvím e-mailů, chatů, ale také LMS, blogy a wiki.

Rozvoj využívání e-learningu v globálním měřítku je spjat s rozšiřováním internetu a dostupností technických prostředků, jež připojení k internetu umožňují. Vývoj internetu bývá členěn do tří fází [4]. Z hlediska vzdělávání a zaměření popisovaného šetření je podstatné charakterizovat dvě z nich. První fáze označovaná „Web 1.0“ nebo kognitivní se vyznačovala pouhým statickým publikováním informací v hypertextové podobě. Převládalo jednostranné šíření informací a většina uživatelů se nemohla podílet na vytváření webového obsahu.

K zásadní změně došlo zhruba v roce 2005 [4], kdy se začaly objevovat nové platformy a aplikace podporující komunikaci uživatelů, jejich spolupráci a sdílení informací na síti. Aplikace jsou poskytovány převážně zdarma a jejich ovládání je intuitivní. Tato fáze vývoje internetu bývá označována jako „Web 2.0“ nebo „sociálně konstruktivní“ [4]. Web 2.0 zpřístupnil tvorbu a sdílení obsahu téměř komukoli [5]. Technologie (aplikace/nástroje/služby) využívané na tvorbu a upravování webových stránek jsou stále dokonalejší, více uživatelsky přátelské a nevyžadují žádné speciální technické znalosti. Ve výuce není potenciál nástrojů Web 2.0 dostatečně oceňován zřejmě také proto, že není teoreticky zvládnuta metodologie [6].

1.1.2 Skupinové a kooperativní učení

Skupinová forma výuky je podobně jako kooperativní výuka založena na spolupráci učících se při řešení složitějších úloh [7]. Základní funkcí skupinové práce je spojení sociálního a kognitivního rozvoje osobnosti žáka [8]. Navozované učební činnosti jsou produktivní. V průběhu práce jsou uspokojovány psychické potřeby žáků společně hledat správné řešení a diskutovat o možných postupech řešení. Ve skupinové práci je zadán společný (skupinový) úkol, avšak není zaručeno, že ve skupině dojde k žádoucí kooperaci.

Základní definici kooperace lze přijmout z Pedagogické encyklopedie [9, s. 200]: „Kooperace je vymezena jako sociální vztah – jedinec dosáhne cíle tehdy, pokud dosáhnou cíle i druzí, a naopak. Kooperativní učení je tak prostředkem pro pokrok v učení, pro rozvoj kognitivní i osobnostně sociální.“

1.2 Návrh případové studie

Od roku 2010 rozšiřujeme na Katedře cizích jazyků Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci (KCJ EF TUL) blended learning o další možnosti, které poskytují nástroje Web 2.0. Na počátku jsme zvolili WebQuest jako formu práce studentů na společném úkolu. Důvodem

byla možnost posílení mezipředmětových vazeb, podpora aktivní úlohy studentů a zapojení vyšších myšlenkových operací. Studenti odborné obchodní angličtiny pracovali dle jasně formulovaných instrukcí na úkolu, který se blížil reálnému zadání z jejich budoucí ekonomické praxe [10].

WebQuest je výuková a učební aktivita založená na vyhledávání a zpracování informací, jejichž zdrojem je převážně internet. WebQuest se osvědčil jako jedna z možností podporujících skupinovou práci, ale velká část aktivit s technologiemi byla vedena vyučujícím dle podrobného zadání ve formě wiki. Právě detailní zadání zúžilo prostor pro uplatnění důležitých výukových strategií doporučených pro terciální vzdělávání a tvůrčí aktivitu vysokoškoláků. Proto jsme hledali další cesty vedoucí k obohacení výuky cizího jazyka informačními technologiemi. Tímto obohacením může být blended learning realizovaný tvorbou dlouhodobých úloh formou kooperativní práce. Zadání úloh vychází z konkrétní probírané látky v cizím jazyce a při jejich řešení budou studenti používat nově osvojené jazykové struktury ve významovém kontextu jazyka.

2 Provedený výzkum

2.1 Účel výzkumu

Navrhovaná forma práce s podporou ICT by dle teoretických předpokladů měla obohatit výuku v několika oblastech.

Studijní výsledky vysokoškoláků lze jistě zlepšit posílením jejich motivace k aktivní účasti na učení. E-learning sám o sobě motivační není, protože pro generaci současných studentů nejsou technologie ničím novým, ale běžnou součástí každodenního života. Podstatné tedy je, jakým způsobem je výuka podporovaná technologiemi navržena. Empirické šetření bylo zaměřeno na aktivní tvorbu webového obsahu studenty v rámci studia odborného cizího jazyka na vysoké škole prostřednictvím ICT. Studenti pracovali na zadaných úkolech mimo jazykové semináře, proto nelze přímo na kontaktních hodinách zjistit, jak jejich spolupráce probíhala, jakým úskalím museli čelit a jak jsou při plnění úkolů motivováni.

Ze specifík výuky odborného cizího jazyka vyplývá nutnost zaměření úloh na obsah, čímž vznikají zadání blízká reálným situacím. S takto formulovanými úkoly teoreticky souvisí posilování vnitřní motivace studentů. Lze tedy předpokládat, že spojení technologií a řešení úloh simulujících aktivity budoucího povolání bude zvyšovat motivaci studentů k učení a bude mít pozitivní vliv i na rozvoj dovedností spolupracovat s ostatními studenty, plánovat si samostatnou práci a prakticky využívat informační a komunikační technologie.

Dalším očekávaným kladem spolupráce studentů při vytváření webového obsahu je učení se navzájem. Studenti, kteří nastupují na vysokou školu, přicházejí s různými znalostmi cizího jazyka a různými dovednostmi týkajícími se oblasti informačních technologií. Skupinová práce by mohla alespoň částečně kompenzovat tyto rozdíly.

Návrh dlouhodobých úkolů v sobě nese i myšlenku mezipředmětových vztahů, protože mimo procvičování a upevňování jazykových znalostí a dovedností předpokládá rozvoj inforatických dovedností a rozšíření ekonomických znalostí.

Účelem empirického šetření bylo nejprve ověřit proveditelnost navržené práce s využitím ICT v praxi a dále zjistit, zda by mohla být obohacením výuky odborného cizího jazyka na vysoké škole v oblastech, které jsou specifikovány výše popsánymi přínosy.

2.2 Předvýzkumné šetření

Během přípravné fáze výzkumu byla zvažována možná slabá místa provádění případové studie. V diskusích s kolegy na pracovišti KCJ TUL i na akademické půdě Univerzity Hradec Králové zazněly pochybnosti o dostatečných dovednostech studentů pro technické provádění zadaných úkolů. Z pohledu pedagogů je požadavek na vytváření webových stránek v rámci seminářů cizího jazyka příliš náročný z hlediska samostatné práce studentů s informačními technologiemi. Z těchto úvah vyplynul hlavní záměr předvýzkumu ověřit proveditelnost zadané práce. Dalším jeho cílem bylo testování navrhovaného nástroje sběru dat, kterým byl skupinový polostrukturovaný rozhovor.

V rámci předvýzkumu řešilo dlouhodobé úkoly 18 studentů prvního ročníku prezenčního studia EF TUL. Bylo vytvořeno pět webových stránek popisujících fiktivní podniky. Práce na zadaných úkolech byla dokončena ve stanoveném termínu a studenti v následném hromadném polostrukturovaném rozhovoru neuvedli žádné technické obtíže. Pro zjištění názoru studentů na tento neobvyklý způsob řešení úloh byl zvolen skupinový rozhovor.

Z výsledků předvýzkumu lze usuzovat, že studenti nebudou mít problémy s vytvářením webových stránek a výzkumné šetření bude technicky proveditelné.

Vzhledem k požadovanému hlubšímu pohledu na jevy při plnění úkolů během práce studentů a vzhledem k potřebě získat detailnější informace byla metoda sběru dat pozměněna. Hromadný polostrukturovaný rozhovor byl nahrazen individuálními strukturovanými rozhovory. Dalším důvodem této změny byla i možnost ověřování souvisejících odpovědí v jednotlivých skupinách studentů, která přispěla ke zvýšení validity výzkumu. Informace získané v předvýzkumu byly podnětem k upřesnění formulací otázek a k rozšíření okruhu témat, na která jsme se ptali.

2.3 Výzkumný vzorek

V souvislosti se zkoumanou problematikou implementace ICT do výuky odborné angličtiny na vysokých školách byly vybrány dvě skupiny studentů prvního ročníku EF TUL. První ročník byl zvolen záměrně. Přejít na vysokou školu je pro studenty náročné období z hlediska nutnosti adaptace na větší autonomii a možnost volby. Častou příčinou zanechání studia v samém jeho počátku je neefektivní plánování časového rozložení plnění školních povinností. Práce na dlouhodobých úkolech by mohla přispět ke zlepšení těchto dovedností. Studenti prvního ročníku byli zvoleni i proto, že lze předpokládat, že nastupují na vysokou školu s různými znalostmi a dovednostmi z oblasti cizích jazyků a odborných předmětů. Někteří z nich již mají i předcházející praktické zkušenosti ze zaměstnání, což je přínosné pro výuku odborného obchodního jazyka. Při zvolené organizační formě práce ve skupinách může být předpokládána rozdílnost zkušeností a vědomostí významným obohacením průběhu práce, neboť se studenti mohou učit od sebe navzájem.

Výzkumný vzorek tvořilo 35 studentů (19 žen a 16 mužů) ve věku od 19 do 21 let.

2.4 Metoda sběru dat

Výsledkem výzkumného šetření bylo zodpovězení hlavní výzkumné otázky a pěti otázek specifických. Základem přípravy na vedení rozhovorů byla detailní analýza, jejímž výstupem bylo definování dat, která budou pro zodpovězení výzkumných otázek klíčová. Abychom získali potřebné specifické informace, byly v rámci přípravy rozhovorů formulovány odpovídající otázky. Kladem kvalitativního výzkumu je možnost porozumění pohledu respondentů výzkumu, protože při rozhovoru nejsou odpovědi limitovány například výběrem

možností předkládaných v dotaznících. Při přípravě rozhovorů a formulaci otázek bylo využito předchozích zkušeností z předvýzkumu.

Zdrojem dat jsou tedy strukturované rozhovory uskutečněné individuálně se studenty v těsné návaznosti na dokončení práce na dlouhodobých úkolech. Z rozhovorů byly pořízeny audionahrávky, jimiž byla zajištěna fixace kvalitativních dat bez nutnosti psaní poznámek přímo v průběhu rozhovorů.

2.5 Postup provádění případové studie

Navrhované použití technologií pro plnění dlouhodobých úkolů formou skupinové práce bylo zaměřeno na téma podnik a na prezentaci podniku veřejnosti. Na úvodním jazykovém semináři byli studenti seznámeni se souhrnným plánem práce, jeho obsahovým zaměřením a časovým rozsahem. Již na tomto semináři bylo studentům oznámeno, že výsledkem jejich skupinové práce bude vytvoření popisu fiktivní společnosti na internetu. Proto byli studenti vyzváni, aby vytvořili malé skupiny, ve kterých budou pracovat po dobu následujících šesti týdnů. Samostatná práce studentů mimo semináře byla rámcově vedena vyučující poskytováním instrukcí, jež specifikovaly dílčí termíny plnění jednotlivých částí popisu fiktivních firem. Studium a procvičování nových jazykových struktur probíhalo během šesti kontaktních seminářů anglického jazyka při dodržování specifických fází výuky. Studenti pracovali s učebním textem [11] a s elektronickými materiály poskytovanými v LMS Moodle.

Při řešení dlouhodobých úkolů studenti používali nově naučené jazykové struktury v týmové kreativní práci s podporou ICT způsobem, který se blíží řešení praktických úloh. Vytvářené webové stránky popisující fiktivní společnost obsahují základní informace o hlavních obchodních aktivitách, o jejím vzniku a historickém vývoji, současně situaci a vizi do budoucna.

Po dokončení práce na webových stránkách studenti prezentovali své firmy na semináři anglického jazyka. V průběhu následujícího týdne byly uskutečněny v kanceláři vyučující strukturované rozhovory s jednotlivými studenty a z každého rozhovoru byl pořízen zvukový záznam.

Primárním zdrojem kvalitativních dat tedy byly audionahrávky rozhovorů a před vlastní analýzou bylo nutné vytvořit textový základ kvalitativních dat. Přepis rozhovorů do textové podoby byl proveden formou shrnujícího protokolu. Dalším krokem v práci s daty byla jejich rámcová analýza [12]. Na základě provedené rámcové analýzy bylo přistoupeno k interpretaci výzkumných dat za současného dodržování postupů zajištění validity výzkumného šetření. Proběhla diskuse s účastníky případové studie a došlo k rozboru všech odpovědí, i odlišných a vybočujících.

2.6 Odpovědi na výzkumné otázky a diskuse

Účelem výzkumného šetření bylo získat informace o průběhu práce studentů na dlouhodobých úkolech. K zodpovězení široce formulované hlavní výzkumné otázky „Jak probíhá práce studentů na dlouhodobých úkolech z cizího jazyka vypracovávaných ve skupinách a s využitím ICT?“ vedou konkrétně formulované otázky specifické a hledání odpovědí na každou z nich.

Na základě subjektivních výpovědí o průběhu práce na úkolech získaných v 35 individuálních strukturovaných rozhovorech se studenty prvního ročníku Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci byly nalezeny odpovědi na otázky specifické:

1) Jak dochází ke spolupráci mezi studenty?

Studenti na zadaných skupinových úkolech pracovali převážně (76 %) společně. Osobní setkání převažovala, ale informační technologie byly komunikačním prostředkem během téměř poloviny (44 %) uváděného času věnovaného společné práci. Studenti dávají přednost skupinové práci před možností zpracovávat popis fiktivní firmy individuálně. Hlavními důvody jsou možnost sdílení nápadů a vědomostí a vzájemná pomoc členů skupin. Průběh práce v konkrétních týmech hodnotili respondenti pozitivně, protože ve většině případů participovali na práci všichni zúčastnění, docházelo k dohodě a respektování názorů ostatních. Negativně hodnotili skupinovou práci pouze členové týmu, ve kterém dva z nich byli současně s prezenčním studiem zaměstnaní. Proto se tato skupina osobně nesešla a komunikace probíhala pouze online.

Nad rámec teoretických předpokladů bylo zjištěno, že ve všech skupinách studentů docházelo ke spolupráci, která dle některých výpovědí vykazovala prvky kooperativního učení. Studenti spolu diskutovali, vyměňovali si názory, učili se týmové práci a učili se také od sebe navzájem. Klíčovou roli v komunikaci hrály informační technologie, protože studenti byli v kontaktu prostřednictvím webových služeb.

Z kontextu odpovědí a jejich provázanosti lze usuzovat, že značná část práce skutečně probíhala kooperací. Důkazy tohoto tvrzení:

- a) některé pracovní skupiny vytvářely celý úkol společně, což vyplývá z poskytnutých výpovědí o počtu hodin práce a jejich skladbě
- b) studenti se dle svých výpovědí učili od sebe navzájem
- c) jednotlivé výroky studentů („zdrojem informací jsme byli všichni“, „práce byla tvořena společně“ nebo „probrali jsme, co je špatně, a opravili to“)

Zjištěné znaky kooperace jsou považovány za jeden z hlavních přínosů výzkumné studie. Práce na dlouhodobých úkolech byla navrhována s myšlenkou rozšíření studijního prostoru mimo semináře cizího jazyka. Ne vždy se ale podaří vést studenty ke skutečné spolupráci. Výsledky zahraniční empirické studie z oblasti odborné obchodní angličtiny [13] zaměřené na skupinovou práci vysokoškoláků na projektu ve formě wiki dokládají, že si studenti práci na úkolu rozdělili a každý zodpovídal za přidělenou oblast. Tato úloha také využívala webové služby, ale svým charakterem připomínala WebQuest. Vykazovala rysy blízké se úlohám z praxe a vedla studenty k použití autentických materiálů popisujících komplexní problematiku účetnictví v Austrálii. Studenti však postupovali dle přesného zadání a neměli dostatečný prostor na volbu zaměření práce a kreativitu. Právě možnost volby je dle našeho názoru rozhodující pro posílení motivace vysokoškoláků. Tato možnost je při práci na prezentaci fiktivních firem na internetu využita.

2) Jak je ovlivňována motivace studentů?

Posilování motivace podporují vyjádření o tom:

- a) Co se studenti naučili. Kdyby měli pocit, že se prací nic dalšího nenaučili, motivace by pravděpodobně nebyla posilována.

Z rozboru odpovědí bylo zřejmé, že si studenti myslí, že se zdokonalili nejen v cizím jazyce, ale také v oblasti technologií, dovednostech pracovat v týmu a získali nové poznatky z odborné oblasti týkající se firem.

- b) Jaký mají názor na skupinovou formu práce. Vycházíme z předpokladu, že motivace studentů poroste, pokud jim skupinová forma práce při plnění dlouhodobých úkolů vyhovuje.

Jak již bylo uvedeno v odpovědi na první specifickou otázku, studentům skupinová forma práce vyhovuje.

c) Jaký mají názor na použití technologií v tomto konkrétním případě. ICT jsou studenty přijímány velmi kladně. Hlavními uváděnými důvody jsou rychlost práce při jejich implementaci, dále ICT považují za zajímavé a zábavné. Oceňují také grafické možnosti při vytváření stránek, podporu komunikace, úprav vytvořených textů a jejich kontroly.

3) Jak studenti pracují s ICT?

Při plnění skupinových úloh studenti používali technologie ze dvou důvodů:

a) jako pracovní nástroj k vytváření webových stránek

b) jako komunikační nástroj, bez něhož by zadaná práce nebyla uskutečnitelná

Studenti vypovídali, že velmi obtížně nacházejí společný čas na osobní setkávání mimo jazykové semináře. Řešení jim poskytují technologie a komunikace online.

Z výše uvedeného vyplývá, že role ICT je ve výuce nezastupitelná. Kromě toho, že svými praktickými funkcemi umožňují tvorbu stránek a komunikaci mezi studenty, kladně ovlivňují motivaci studentů, což je zřejmé z preferencí elektronické formy práce.

4) Uplatňují se mezipředmětové vztahy?

V rámci výuky cizího jazyka se rozvíjejí i dovednosti studentů týkající se používání webových služeb. Výpovědi získané v rozhovorech tento předpoklad potvrzují. Studenti se naučili vytvářet webové stránky a manipulovat s nimi. Zdokonalili se také v praktickém použití některých programů, které znali ze středních škol (například Excel nebo Malování).

Dále se mezipředmětové vztahy projeví v ekonomické oblasti především v rozšíření znalostí o firmách.

5) Je návrh práce přesouvající těžiště tvůrčí činnosti studentů mimo semináře a kladoucí velké nároky na jejich autonomii a sebekázeň při dodržování stanovených termínů dokončení práce realizovatelný?

V předvýzkumu bylo zjištěno, že studenti nastupující na vysokou školu nemají dostatečné předchozí zkušenosti s obdobnými dlouhodobými úkoly, při kterých je ponecháno plánování časového rozložení práce na jejich rozhodnutí. Skupinová forma práce je z hlediska úspěšného plnění termínů ještě náročnější. Proto byli studenti v průběhu případové studie vedeni vyučující k dodržování dílčích termínů tak, aby byla práce rozložena na snadno zvládnutelné úseky a dokončena jako celek ve stanoveném termínu.

6) Mají studenti dostatečné znalosti a dovednosti z oblasti ICT potřebné na zvládnutí takové práce?

Prezentace fiktivních podniků na internetu byly ve všech skupinách dokončeny včas a studenti neměli během práce žádné problémy technického charakteru. Jen jedna studentka uvedla, že by raději psala popis firmy na papír a nevytvářela jej elektronicky, protože prezentace firmy na webu je časově náročná. (Poznámka: tato studentka nastoupila na vysokou školu z odborného učiliště a již ve vysokoškolském studiu nepokračuje).

Jsmo si vědomi omezení výzkumné studie. Z charakteru kvalitativních studií zaměřených na výzkumné vzorky o malém rozsahu vyplývá omezená možnost generalizace zjištěných výsledků. I předkládaný výzkum byl uskutečněn jen s 35 studenty. Ti před vysokou školou studovali na různých středních školách – nejen na gymnáziích, ale i na obchodních

akademiích, hotelových školách nebo integrovaných středních školách. Zjištění týkající se schopnosti studentů zvládnout zadaný úkol a informace vypovídající o jejich preferencích byla zcela jednoznačná, a proto se domníváme, že jsou platná obecně pro studenty prvních ročníků ekonomických fakult v České republice.

Závěr

K hlavním cílům vysokoškolského vzdělávání patří zavádění inovativních způsobů výuky, podpora celoživotního vzdělávání a aktivity směřující k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. S těmito cíli úzce souvisí implementace informačních technologií do výuky vedoucí ke zvyšování informační gramotnosti studentů, k rozvoji jejich schopností pracovat v týmu a dobré vybavenosti aktivní znalostí cizích jazyků. Návrh výuky odborného cizího jazyka formou skupinových úloh s využitím technologií vychází z požadavků vyplývajících z cílů vzdělávání. Ve vysokoškolské pedagogické praxi je e-learning běžně využíván. Většina pracovišť zabývajících se výukou cizích jazyků v českém terciálním školství podporuje studium některým ze systémů pro řízení výuky, nejčastěji se jedná o LMS Moodle. Studenti přijímají LMS velmi kladně, ale jejich vztah k nim je ve „formální vzdělávací“ rovině. Jejich běžný „online život“ probíhá v otevřeném prostředí internetu. Proto úlohy ve výukovém prostředí spojují se školním prostředím, ne s praktickým životem. Z teoretických poznatků o posilování vnitřní motivace k učení ovšem vyplývá pozitivní vliv aktivit souvisejících s mimoškolním světem a simulujících praktické úlohy.

Specifickou oblastí, jež je běžnou součástí mimoškolní praxe, jsou webové služby. Studenti i někteří vyučující využívají webové nástroje ve svém volném čase, ale nespojují je s formální edukací. Pedagogická implementace těchto nástrojů není dosud metodicky zcela zvládnuta a prozkoumána [1]. Myšlenka využití webových služeb jako elementu propojujícího školní prostředí s budoucí praxí studentů byla hlavním impulsem k zaměření této výzkumné studie.

Lze konstatovat, že propojení skupinové formy práce s podporou technologií na úlohách simulujících reálná zadání došlo k obohacení výuky cizích jazyků v několika oblastech. Přínosem návrhu učebních aktivit s využitím webových služeb je dle výpovědí účastníků výzkumu mimo možnost rozvoje produktivních jazykových dovedností posílení motivace studentů, rozvoj dovedností potřebných pro týmovou práci, schopnosti lépe plánovat autonomní práci a prakticky využívat ICT. Při řešení úloh ve skupinách se studenti učí od sebe navzájem, zlepšují své znalosti v oblasti informačních technologií a ekonomie.

Výzkum jednoznačně prokázal, že studenti prvního ročníku vysoké školy ekonomického směru disponují dostatečnými znalostmi a dovednostmi potřebnými k samostatné práci s webovými nástroji na vytváření webových stránek. Vzhledem k přínosům navržených skupinových učebních aktivit s podporou ICT je žádoucí jejich zařazení do sylabů výuky cizích odborných jazyků na vysokých školách.

Literatura

- [1] KAPOUNOVÁ, J. et al.: *Přístupy k evaluaci eLearningu*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012, 190 s. ISBN 978-80-7464-121-3.
- [2] ZLÁMALOVÁ, H.: Kvalita eLearningu jako součásti distančního vzdělávání. KAPOUNOVÁ, J. et al. *Přístupy k evaluaci eLearningu*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012, s. 35-54. ISBN 978-80-7464-121-3.
- [3] SHARMA, P.; BARRETT, B.: *Blended learning: using technology in and beyond the language classroom*. 1. publ. [Nachdr.]. Oxford: Macmillan, 2007, 160 s. ISBN 978-023-0020-832.

- [4] ZOUNEK, J.; SUDICKÝ, P.: *E-learning: učení (se) s online technologiemi*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xix, 226 s. ISBN 978-80-7357-903-6.
- [5] LEWIS, G.: *Bringing technology into the classroom*. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009, 96 p. ISBN 978-019-4425-940.
- [6] PITNER, T.; MOTSCHNIG, R.: Hodnocení ve výuce zaměřené na člověka. In: KAPOUNOVÁ, Jana et al. *Přístupy k evaluaci eLearningu*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012, s. 143-161. ISBN 978-80-7464-121-3.
- [7] JANIŠ, K.: *Obecná didaktika - vybraná témata*. 4. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, 108 s. ISBN 978-807-4350-474.
- [8] KASÍKOVÁ, H.: Kooperativní učení. In: VALIŠOVÁ, A. et al. *Pedagogika pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 183-188. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-2471-734-0.
- [9] KASÍKOVÁ, H.: Netradiční formy učení a vyučování. In: PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009, s. 200-205. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [10] PAVLÍKOVÁ, S.; PEKAŘOVÁ, I.: Webquests as a Tool for Enhancing Active Engagement, Thinking Skills and Cross-curricular Links. *ACC Journal 2011*, vol. 17, issue 3, pp. 111-120. ISSN 1803-9782.
- [11] ALLISON, J.; EMMERSON, P.: *The business intermediate*. Oxford: Macmillan, 2007, 159 p. ISBN 978-1-4050-8369-0.
- [12] HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
- [13] ALYOUSEF, H. S.; PICARD, M. Y.: Cooperative or collaborative literacy practices: Mapping metadiscourse in a business students' wiki group project. *Australasian journal of educational technology* [online]. 2011, 27(3), pp. 463-480 [cit. 2015-04-06]. ISSN 1449-5554. Dostupné z: <http://www.ascilite.org.au/ajet/ajet27/alyousef.html>

QUALITATIVE RESEARCH FOCUSED ON TEACHING OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES AT UNIVERSITIES

This article describes research focused on the implementation of information and communication technologies (ICT) in learning and teaching English for Specific Purposes (ESP) at universities. A practical design for the implementation of technologies that support the active role of students of foreign languages was created with the aim of strengthening their motivation for learning by applying a cooperative form of work. The empirical research was conducted in the form of a case study that validates the proposed learning activities supported by Web tools in education and provides the information which helps us understand the processes occurring within this specific form of learning. The aim of this work is to enrich the e-learning of foreign languages with the use of currently available Web tools in tasks simulating activities students are apt to encounter after university and to contribute to the development of theoretical knowledge in the field of methodology and ICT in education.

QUALITÄTSUNTERSUCHUNG IN BEZUG AUF DEN UNTERRICHT VON FACHSPRACHLICHEM ENGLISCH AN HOCHSCHULEN

Dieser Artikel beschreibt eine Qualitätsuntersuchung, welche auf die Nutzung von Informations- und Kommunikationstechnologie (Information and Communication Technologies, ICT) im Fachsprachenunterricht Englisch an Hochschulen abgezielt ist. Es wurde ein praktischer Vorschlag für die Implementierung der Technologien in den Unterricht erstellt. Diese Technologien haben die Aufgabe, die aktive Rolle der Fremdsprachenstudenten im Hinblick auf die Stärkung ihrer Motivation zum Lernen durch eine kooperative Arbeitsform zu unterstützen. Die eigentliche praktische Untersuchung wurde in Form einer Fallstudie durchgeführt, welche die vorgeschlagenen Unterrichtsaktivitäten mit Unterstützung durch Onlinedienste überprüft und Informationen über das Verständnis der Prozesse bringt, welche bei dieser spezifischen Unterrichtsform eintreten. Ziel der vorgelegten Arbeit ist es, das E-Learning von Fremdsprachen um die Nutzung gegenwärtig zugänglicher Instrumente im Web in Aufgaben, welche die zukünftige Praxis der Hochschüler simulieren, zu bereichern und zur Entfaltung der theoretischen Erkenntnis auf dem Gebiet der Methodologie und der ICT im Unterricht beizutragen.

BADANIA JAKOŚCIOWE DOTYCZĄCE NAUCZANIA SPECJALISTYCZNEGO JĘZYKA ANGIELSKIEGO NA UCZELNI WYŻSZEJ

W artykule opisano badania jakościowe dotyczące wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (Information and Communication Technologies, ICT) w nauczaniu specjalistycznego języka angielskiego na uczelniach wyższych. Opracowano propozycję praktycznego wdrożenia technologii ICT do nauczania, wspierającą aktywną rolę studentów języków obcych poprzez wzmocnienie ich motywacji do nauki przy wykorzystaniu kooperacyjnej formy pracy. Własne badania praktyczne przeprowadzono w formie studium przypadku, które weryfikuje proponowane formy dydaktyczne ze wsparciem usług internetowych w dydaktyce i daje informacje prowadzące do zrozumienia zjawisk, jakie pojawiają się przy tego typu specyficznej formie nauczania. Celem przedstawianego opracowania jest wzbogacenie e-learningu języków obcych wykorzystaniem obecnie dostępnych narzędzi internetowych w zadaniach symulujących sytuacje, jakie pojawiają się w przyszłej praktyce studentów. Kolejnym celem jest przyczynienie się do rozwoju wiedzy teoretycznej w zakresie metodologii i ICT w procesie dydaktycznym.